

1270

PRES-SERVIS

NOVINSKO-IZDAVACKO PREDUZECE SAVEZA
NOVINARA JUGOSLAVIJE
PRESS PUBLISHING ENTERPRISE OF THE FEDERATION
OF YUGOSLAV JOURNALISTS

BEOGRAD — Knez Mihajlova 2/X — Pošt. fah 842
Tel. 621-578 Ček. račun 101-11/1-804
Current Account with
Yugoslav National Bank

SLUŽBA DOKUMENTACIJE
CLIPPING SERVICE

Isečak iz lista
Newspaper cutting

НОВА МАКЕДОНИЈА
Скопје

8. VI. 1966

РАЗГОВОР НА ИЗЛОЖБА

ПРОБЛЕМОТ Е МОШНЕ ПРОСТ

— Рашко Муратовски и Драган Поповски-Дада зборуваат за Пролетната изложба на ДЛУМ, за одложената есенска изложба, за сликарите и вајарите и нивниот статус и за потребата од академија за ликовна уметност во Скопје

Во Уметничката галерија во Скопје е отворена „Пролетната изложба“ на Друштвото на ликовните уметници на Македонија. На оваа традиционална ДЛУМ-ова изложба се прикажани 60 дела на 35 сликари и вајари, всушност, на само половината членови на Друштвото.

Зошто одзивот за оваа изложба е мал? И зошто минатата година не се одржа есенска изложба на ДЛУМ? Дали заедничкото настапување на уметниците пред публиката е надживеано?

Тоа беа прашања со кои го почнавме разговорот со претседателот на ДЛУМ Рашко Муратовски и членот на Управата на Друштвото Драган Поповски — Дада. Ни беше речено: Тоа не можеме да го знаеме. За секоја заедничка изложба одзивот е мал. Беа повикани сите членови на Друштвото. Можеби, наш пропуст е што не успеавме да поканиме и други сликари и вајари да учествуваат на изложбата, а што не се наши членови. Сепак, се чини, дека во вакъв случај не треба да се остави иницијативата само на Управата на Друштвото: уметниците треба и сами да се интересираат.

Забележавме: покрај малиот број прикажани дела — со оглед на бројното членство на ДЛУМ, квалитетот е под очекувањата.

— Има, навистина, дела кои не би требало да бидат прикажани. Меѓутоа, ние ги изложивме зашто сметаме дека прв рецензент на своето дело треба да биде авторот. Прикажавме сè што беше пријавено за изложбата. Немавме жери, како што тоа беше практикувано на минатите заеднички изложби, и кое, всушност, поради некавалитет на сликарските дела не организира ни есенска изложба, во крајот на минатата година. А и тогаш беа присутни, бројно, исто толку автори колку и сега и со исто толку трудови. Таа изложба — есенска, не се одржа и затоа што беше замислена како јубилејна: 20 години од постоењето на ДЛУМ и требаше да даде пресек на дејноста на членовите на ова Друштво. Требаше да биде и квантитативна. А, не беше. Не машени квалитет. Се очеку-

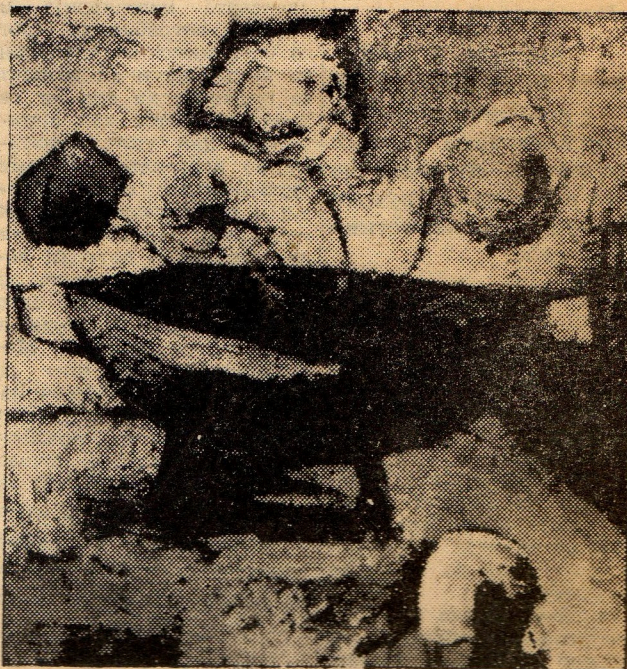
ваше сите, или барем сите да учествуваат на изложбата. А дојдоа само околу 60 мина.

■ Колку сега?

— Да. Но сега е организирана зашто нема жири и зашто нема кој да ги стопира некавалитетните работи. Всушност, секој одговара за она што испратил на изложбата... Минатата есен беше отворена друга заедничка изложба: ја организира Уметничката галерија. Со работи се тринаесетмина од кои за ДЛУМ-овата изложба тогаш се пријавија само тројца, колку што се пријавија и сега. Оние десетмина ни сега не пријавија работи.

■ Во ДЛУМ членуваат 76 сликари и вајари... Десетмина од нив се слободни уметници...

— Секако — подобро е да се биде слободен уметник. Да се работи врз уметноста еден цел работен ден. Она за што се подготвува човекот како за животен позив да не биде само негов — хоби... Во СР Србија ова прашање е мошне подобро решено. Секретаријатот за култура на завршениот академски сликар му обезбедува секојмесечни средства во тек на две години — нешто како стипендија. За нив, Секретаријатот од сликарот, или вајарот добива одреден број дела. Всушност, прави откуп на делата пред да бидат готови. За две години завршениот академски сликар, или вајар може да се афирмира како уметник — ако тоа може. Минатата година околу триесетмина добиваа по 35 илјади стари динари месечно. Годинава зголемен е бројот на стипендираните, зголемен е и износот на стипендијата на 60 илјади стари динари. Всушност, обезбеден им е минимум за егзистенција. Ова не го познава нашата практика, иако исти пари се даваат за откупи. Овде ќе спомнеме уште еден момент што не е без значење за уметникот: по завршената академија тој ќе се најде во свое атеље, во свој амбиент. А што станува кај нас? Се даваат пари за школување, се инвестира во нас додека ни трае школувањето, а потоа никого не го интересира што сме научиле и што можеме да дадеме. Ке ви кажеме и тоа: днине во Белград се одржува заедничка изложба на УЛУС, Пегна-

Гого Крстевски: МРТВА ПРИРОДА

есетина претпријатија се јавуваат како откупувачи на изложените дела, како нови „мешени“. Кај нас и на тој план не е ништо сторено.

■ Тоа е еден аспект на обезбедување. А како стојат членовите на ДЛУМ со работни простории? Со атељеа?

— Речиси, ги нема. Сега добивме хангари во „Момин поток“ за осуммина сликари и вајари. Премногу далеку и за тие што имаат коли. Тие што ги добива овие простории немаат коли. И — хангарите се размонтирани: некои немаат под, други се без надворешните страни или без прозорци. Сметаме дека општините би требале, и би можеле, да обезбедат работни простории. Пак ќе спомнеме пример со СР Србија. Таму на уметниците им се дадени простории на мансардите во зградите на Нов Белград. Важно е: ако се сака ликовна култура треба да се создадат можности тоа да се гради. Атељето, од своја страна, не е само работен простор на еден сликар или вајар — тоа може да биде културно жариште.

■ Кога е така колку е опрардано инвестирањето во висока уметничка школа, во стипендирање студенти кога за

нив, по завршувањето никој не се грижи, како за ликовни уметници?

— Бидејќи не бевме со амбиции само ние, но има и други, треба да им се овозможи школување. Во овој момент пак, кога немаше работни простории, треба, паралелно со отворањето академија би требало да се мисли и за градење атељеа. Ни се чини дека средствата не би биле пречка. Но поголемо е прашањето: каде со новите кадри и — каков да биде нивниот профил. Кога се зборува за висока уметничка школа обично се мисли на академија. Самиот поим пак — академија, не значи ништо: што ќе биде школата ќе одреди програмата. Во Македонија, во Скопје условите за отворање на академија се мошне добри, многу подобри отколку што ги имаат другите градови за вакви школи. Тука е Нерези. Тука се почетоците на уметноста. Традицијата. Само околу Скопје има два есетина цркви и манастири со ликовни дела мошне значајни. Ние од тоа не сме сиромашни. Прашање е само колку ние го знаеме тоа, колку веруваме во тоа и колку умееме да го пренесеме.

О. Спиркоска